

Vergi gelirleri güçlü seyretse de bütçe açığı yükseliyor

15 Mayıs 2024

Merkezi bütçe Nisan'da 178 milyar TL açık verirken, 12-aylık birikimli açık 1,68 trilyon TL'ye yükseldi. 2023'ün nisan ayında 132,5 milyar TL açık veren merkezi bütçe, 2024'ün aynı ayında 177,8 milyar TL açık verirken, geçen seneki 98,0 milyar TL'lik faiz dışı açığa karşılık bu sene 63,8 milyar TL faiz dışı açık verildi. Ocak-Nisan dönemde 691 milyar TL bütçe açığı verilirken (2023 aynı dönemde 383 milyar TL idi), 2023 sonundaki 1,37 milyar TL'lik 12-aylık birikimli bütçe açığı 1,68 milyar TL'ye yükselmiş oldu. Aynı süreçte faiz-dışı açık ise 700 milyar TL'den 780 milyar TL'ye yükseldi.

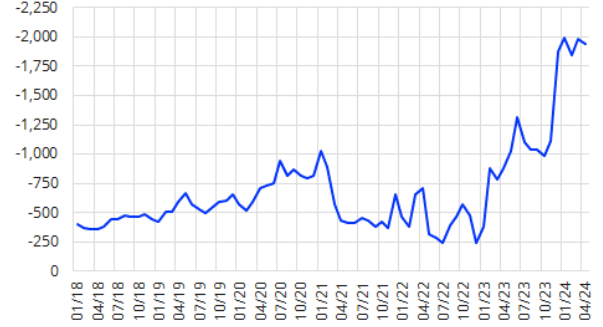
Bütçeden depreme bağlı ödemeler halen sınırlı seyrediyor. Hatırlanacağı gibi, 2023'ün aralık ayında 191,5 milyar TL'lik nakit açığına karşılık, tahakkuk bazlı bütçe açığı 842,5 milyar TL seviyesinde gerçekleşmişti. Bu farkın nedeni, 2023'te depreme bağlı bütçe ödeneklerinin önemli bir bölümünün henüz kullanılmaması nedeniyle 2024 yılı içinde kullanılmak üzere "emanet" hesabına alınmasıydı. Nakit bazlı ve tahakkuk bazlı bütçe açığı arasındaki farkın yanda 3 nolu grafikte de görüleceği üzere nisan ayı itibarıyla devam ediyor olması bütçeden depreme bağlı yapılan ödemelerin öngörülenin altında kalmaya devam ettiğini gösteriyor.

Faiz ödemeleri başta olmak üzere genele yayılan harcama artışları bütçeyi olumsuz etkiliyor. Faiz dışı harcamalardaki artış eğilimi Nisan'da bir miktar yavaşladıysa da %80'e varan yıllık nominal artış söz konusu. Ocak-Nisan dönemindeki yıllık nominal artış ise %95'e ulaşıyor, ki bu artışta depreme bağlı harcamaların etkisinin henüz çok sınırlı olduğunu ve artışların genele yayıldığını da belirtmek lazım. Öte yandan, faiz harcamalarındaki dramatik yükselişin Nisan'da daha da etkili olduğunu görüyoruz. Şöyle ki, 2023'ün nisan ayında 34,5 milyar TL tutarındaki faiz harcamaları 2024'ün Nisan'ında 114,0 milyar TL'ye ulaşırken, Ocak-Nisan dönemi söz konusu olduğunda toplam faiz ödemelerinin 1 yılda 135 milyar TL'den 364 milyar TL'ye yükseldiği görülüyor.

Harcama artışları devam etse de güçlü vergi gelirleri bütçedeki bozulmayı sınırlamaya devam ediyor. Harcama tarafındaki bu bozulmaya karşın, seçimlerin ardından alınan vergi artışı tedbirleri ve daha büyük ölçüde güçlü devam eden tüketime bağlı olarak vergi gelirlerindeki iyileşme 2023'ün ikinci yarısından itibaren manşet bütçe dengesindeki kötüleşmeyi sınırlamaya devam ediyor. Vergi gelirleri Mart'ta da yıllık %110 nominal artış kaydederken, artış oranı KDV'de %151'e, akaryakıttan alınan ÖTV'de ise %322'ye ulaşıyor. KDV gelirlerindeki nominal artış Ocak-Nisan döneminde %197'ye, son 12-aylık dönemde ise %210'a ulaşıyor. Bununla beraber, KDV tahsilatında son aylarda bir miktar yavaşlama olduğu söylenebilir. Ancak, bu yavaşlamaya karşın, güçlü KDV tahsilat performansı talebin halen güçlü seyrettiğine ve bunun da enflasyonist baskıları canlı tuttuğuna işaret etmekte.

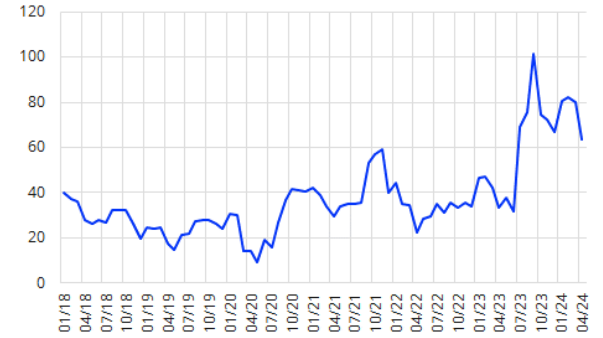
Sene sonu merkezi bütçe açığı/GSYH oranı %5,0'in biraz üzerinde gerçekleşebilir. Geçtiğimiz günlerde açıklanan bütçe tasarruf tedbirlerinin iyimser bir tahminle merkezi bütçeye GSYH'nin %0,3-0,4'ü kadar bir yardımı olabilir. Buna karşın, 2025 sonu merkezi bütçe açığı/GSYH oranının 2024 sonundaki gibi %5,0'in üzerinde gerçekleşmesi kuvvetle muhtemel görünüyor.

Grafik 1: Merkezi Bütçe Dengesi, 12 aylık (Milyar TL), Nisan 2024 fiyatlarıyla*



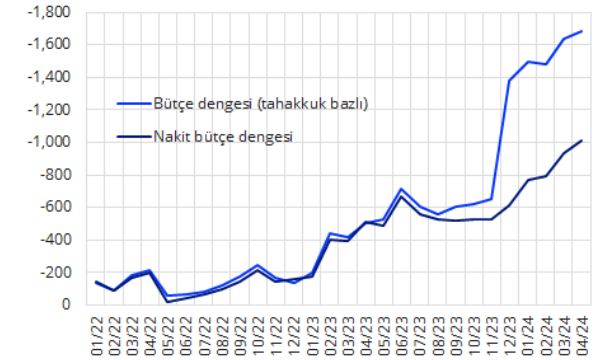
Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gedik Yatırım
* Aylık rakamlar TÜFE endeksi kullanılarak bugüne taşınmıştır. 12-aylık birikimli değerlerdir.

Grafik 2: KDV Geliri (Milyar TL), Nisan 2024 fiyatlarıyla*



Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gedik Yatırım
* Aylık rakamlar TÜFE endeksi kullanılarak bugüne taşınmıştır. 3-aylık hareketli ortalama değerlerdir.

Grafik 3: Nakit ve Tahakkuk Bazlı Bütçe Dengesi, 12 aylık (Milyar TL)



Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gedik Yatırım

Serkan Gönençler
Başekonomist

serkan.gonencler@gedik.com
+90 216 453 00 00 / 2841

TABLO 1: Merkezi Hükümet Bütçesi (Milyar TL)

	Nisan				Ocak-Nisan				12 aylık toplam
	2024	2023	nom. değ	reel değ	2024	2023	nom. değ	reel değ	
Gelirler	595.8	268.0	122.3%	30.9%	2,233.0	1,062.7	110.1%	25.4%	6,380.8
Vergi Gelirleri	487.9	232.7	109.6%	23.5%	1,831.8	863.7	112.1%	26.5%	5,468.9
Doğrudan Vergiler	132.6	58.7	126.1%	33.2%	450.7	207.8	116.9%	29.4%	1,797.8
Gelir vergisi	110.5	47.7	131.7%	36.5%	368.0	164.8	123.2%	33.2%	897.2
Kurumlar vergisi	19.8	9.7	103.7%	20.0%	48.0	25.0	92.5%	14.8%	809.4
Mülkiyet üzerinden alınan vergiler	2.4	1.3	87.5%	10.4%	34.6	17.9	93.0%	15.2%	91.3
Dolaylı Vergiler	413.8	208.7	98.3%	16.8%	1,619.5	769.1	110.6%	25.6%	4,393.3
KDV	72.2	28.8	150.7%	47.7%	294.1	99.1	196.8%	77.1%	700.5
OTV	97.6	53.6	82.0%	7.2%	380.7	188.9	101.6%	20.3%	1,120.0
akaryakıttan alınan	28.0	6.6	321.9%	148.5%	108.1	25.2	328.3%	155.6%	255.7
otomotivden alınan	31.8	28.3	72.5%	-33.8%	136.2	90.1	51.2%	-9.8%	487.3
İthalden alınan KDV	111.5	57.1	95.2%	15.0%	414.5	225.2	84.1%	9.8%	1,138.9
Gümrük vergisi	18.5	7.9	134.6%	38.2%	66.6	32.9	102.4%	20.7%	179.2
Diğer (işlem vergileri)	54.2	26.4	105.6%	21.1%	219.2	107.7	103.5%	21.4%	511.6
Vergi-dışı Gelirler	108.0	35.3	206.1%	80.3%	401.2	199.0	101.6%	20.3%	911.9
Genel bütçe	94.7	26.2	260.9%	112.5%	328.7	160.4	104.9%	22.3%	764.6
Ozel bütçeli idarel. & düzen.kur.	13.2	9.0	46.7%	-13.6%	72.5	38.6	88.0%	12.1%	147.3
Harcamalar	773.6	400.4	93.2%	13.8%	2,924.3	1,445.2	102.3%	20.7%	8,064.6
Faiz harcamaları	114.0	34.5	230.5%	94.7%	364.5	135.2	169.7%	60.9%	904.0
Faiz-dışı harcamalar	659.6	365.9	80.2%	6.2%	2,559.8	1,310.0	95.4%	16.6%	7,160.6
Personel ve prim ödemeleri	235.3	101.2	132.5%	36.9%	981.2	418.6	134.4%	39.8%	2,072.8
Mal ve hizmet alımları	45.4	31.0	46.5%	-13.7%	164.2	101.8	61.3%	-3.8%	515.2
Cari transferler	310.1	174.7	77.5%	4.5%	1,147.3	639.5	79.4%	7.0%	2,881.4
SGK'ya transferler	148.5	81.2	82.7%	7.6%	496.4	237.3	109.2%	24.8%	1,161.5
Yatırımlar	61.6	50.1	23.0%	-27.6%	162.2	120.4	34.7%	-19.7%	1,442.8
Sermaye harcamaları	57.8	32.2	79.1%	5.5%	153.3	81.7	87.6%	11.9%	614.6
Sermaye transferleri	3.8	17.8	-78.6%	-87.4%	8.9	38.7	n.m.	n.m.	828.2
Diğer (Borç verme)	7.1	8.9	-19.7%	-52.7%	105.0	29.7	253.8%	111.1%	248.3
BÜTÇE DENGESİ	-177.8	-132.5	n.m.	n.m.	-691.3	-382.5	n.m.	n.m.	-1,683.8
FAİZ DIŞI DENGE	-63.8	-98.0	n.m.	n.m.	-326.8	-247.3	n.m.	n.m.	-779.8
Faiz Dışı Denge (IMF tanımlı)		-122.4				-320.1			-1,128.2

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gedik Yatırım

YASAL UYARI

Burada yer alan bilgiler Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş. tarafından genel bilgilendirme amacı ile hazırlanmıştır. Yatırım Danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak Yatırım Danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Herhangi bir yatırım aracının alım-satım önerisi ya da getiri vaadi olarak yorumlanmamalıdır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Burada yer alan fiyatlar, veriler ve bilgilerin tam ve doğru olduğu garanti edilemez; içerik, haber verilmeksizin değiştirilebilir. Tüm veriler, Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş. tarafından güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan alınmıştır. Bu kaynakların kullanılması nedeni ile ortaya çıkabilecek hatalardan Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş. sorumlu değildir.